

צה:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

כא א מ"י פ"ט מ"א
גולה ואברהם ה' ו'
וע"ס וסמך עשין עג'
טושי"ע ח"מ סת"ק ע"ג
פ"א ונבט"ה:
כב ג ד מ"י פ"ג מ"ג
גולה ואברהם ה' ו'
סמך עשין עג' טושי"ע ח"מ
פ"א ונבט"ה:
כג ה מ"י פ"ג מ"ג
נחלת ה' ד סמך
עשין עג' טושי"ע ח"מ
רע"ט פ"ג ו':
כד ו מ"י פ"ג מ"ג
מ"ה ו' ה' ו'
וע"ס סמך עשין עג' טושי"ע
ח"מ פ"ג טושי"ע ח"מ
כ"ה ו מ"י פ"ג מ"ג
טושי"ע ח"מ פ"ג טושי"ע ח"מ

דילמא בלוקח ת"ח דרע. וז"ל ואמאי גובה שנת מנכסין בני מורין דנפ"ק דב"מ (דף י"ז): אפילו גובה שנת מנכסין זה שאין שלו ולקחה אם מעות מתנה או פקדון אבל לבי"ע אין לו שנת וי"ל דהתם שלא באתרויות והכל באתרויות דנאמרויות לא שייך למימר לא מתנה ולא פקדון:

בשבה שעל גבי גזילה קפפ"ט דרבי יהודה סבר דנגזל הוי. אבל שנת של"ג ע"ג גזילה הוי דגזול או משום דהוי שנינו גמור או משום תקנת השבים ואם גזול עשין ועשאון כלים או אפי' נפרים ועשאון כ"ס יהיה שנינו דהדר שמה מודה אף על גב דהוי שנת ע"ג הגזילה דייקן דטרח בהאי שנינו שייך ביה תקנת השבים ואף על גב דגבי נתן לזבוע לו אדום וזבוע שמור קאמר רבי יהודה דלס' השנה יתר על התיארה כ"י התם דלא נמת בנזרות גזילה לא שייך תקנת השבים וכן י"ל לרב פפא ע"כ דלמך לרבי יהודה שנת שעל גבי גזילה דגזול הוי דהיינו משום תקנת השבים דהא ק"ל בההיא דלזבוע לו אדום שנינו לא קני וההיא לא שייך תקנת השבים כדפי' (א) והשמה הוי ככרס הפוכה דר' יהודה מדר"מ דזבוע לר"מ שנינו קונה ובגזול אין קונה משום דקניס ולרבי יהודה זבוע שנינו לא קני ובגזול אין משום תקנת השבים ור"מ מפרש דאין אנו לריכס לר' יהודה טעמא דתקנת השבים אלא ככרס דר"י שנינו קונה ולרב זבוע שנת של"ג ע"ג גזילה דלא הדרס הוי דגזול אבל שנת ע"ג גזילה דשנינו דהדר הוי ולא קני הוי דנגזל ולרב פפא אפי' דע"ג גזילה דשנינו דהדר הוי קני והוי דגזול והא דלא קני כזבוע לפי שאין מתכוין לקנותו וכן נראה דלא לריבי השתא לזוקמא ר"י כב"ש וא"ש נמי דלא חשיב ר' יהודה לעיל (דף נ"ג): כהדי הוי תנאי דכרבי שנינו אין קונה כי הכי דחשיב ר"ש דזבוע:

מוסף רש"י

ומעלין אותן. מן הקרקע. דמיס. ולא שקיל כהרעא נטיסו (ב"מ פ"א) כבוד לפשוט. כבוד ופשוט שפשוט קרקע קודם שפלו. וק"ל (כ"ב ק"ד). שאין הכבוד טעל פי שנים בשנת שפשוט נכסיו לאחר חיות זבוקן, דהוה ליה רחי ואין הכבוד טעל הכבוד כהרעא דמיס ככל אשר ימצא לו, וסמך נאין לתקן טעל כבוד פי שנים כקרקע שהיא משוואת ונתן את השנה ונתן לפשוט רביע שהיא מניע לו בשנת כבודו ובעל חלקו של זה (שם). ובעל חוב ללוקח. בעל חוב שקדם סטר הלאה לטרם תקן את הקרקע. עורפה מתיק עם זה ששפשוט ויש לזון שנת ונתן משום דשפשוט הכולה משום דשפשוט ארעא דרבי הוי ואין לו לטעו למטר לזון קרקע שלו כשכיל השנה אם יש כרס משום ולקוח מתיק לה בקרקע ששפשוט לו אפסותיק (שם). בעל חוב גובה את השבחה. בעל חוב השנה לבידור משום ומכר לו הנכסים והשפשוט לקוחות. מר"ק בעל חוב הניף והשנה (בבב"ב ג.) וכל הקרקע טורף מיד הלוקח כמו שהיא משוואת פי' הלוקח ב"מ י"ג בשבחה הגזיע לכתפיה. לריבין לקרקע דבר חוטט. דהיינו אין לריבין לקרקע הוי לזון פירות אלו מיקרף שנת ובעל חוב גובה השנה אלא פירות מורין (שם פ"ג). דהא מעשיות בכל יום. דני זורבי תקף נתון למי שמואל גבי לטעל חוב כל שבחה עם הקרקע אפילו מגיע לתפיה כל זמן שריבין לקרקע ושם ש"ס.

רבי יהודה סבר דנגזל הוי. אבל שנת של"ג ע"ג גזילה הוי דגזול או משום דהוי שנינו גמור או משום תקנת השבים ואם גזול עשין ועשאון כלים או אפי' נפרים ועשאון כ"ס יהיה שנינו דהדר שמה מודה אף על גב דהוי שנת ע"ג הגזילה דייקן דטרח בהאי שנינו שייך ביה תקנת השבים ואף על גב דגבי נתן לזבוע לו אדום וזבוע שמור קאמר רבי יהודה דלס' השנה יתר על התיארה כ"י התם דלא נמת בנזרות גזילה לא שייך תקנת השבים וכן י"ל לרב פפא ע"כ דלמך לרבי יהודה שנת שעל גבי גזילה דגזול הוי דהיינו משום תקנת השבים דהא ק"ל בההיא דלזבוע לו אדום שנינו לא קני וההיא לא שייך תקנת השבים כדפי' (א) והשמה הוי ככרס הפוכה דר' יהודה מדר"מ דזבוע לר"מ שנינו קונה ובגזול אין קונה משום דקניס ולרבי יהודה זבוע שנינו לא קני ובגזול אין משום תקנת השבים ור"מ מפרש דאין אנו לריכס לר' יהודה טעמא דתקנת השבים אלא ככרס דר"י שנינו קונה ולרב זבוע שנת של"ג ע"ג גזילה דלא הדרס הוי דגזול אבל שנת ע"ג גזילה דשנינו דהדר הוי ולא קני הוי דנגזל ולרב פפא אפי' דע"ג גזילה דשנינו דהדר הוי קני והוי דגזול והא דלא קני כזבוע לפי שאין מתכוין לקנותו וכן נראה דלא לריבי השתא לזוקמא ר"י כב"ש וא"ש נמי דלא חשיב ר' יהודה לעיל (דף נ"ג): כהדי הוי תנאי דכרבי שנינו אין קונה כי הכי דחשיב ר"ש דזבוע:

מני א"ר ר' יהודה וא"ר ר"ש. וא"ת לעולם ר"ש הוי לרב פפא וינא הכי ילדה אין לא ילדה לא אלא הוי למתנה לשלם ולרביע וי"ל דלר"ש אפילו ילדה קאמר דלמתנה ושלם ורביע שקיל גזול דקאי אר"מ דאירי בילדה:

לר"ש כי כס"ק ב"י. לא בני לר' יהודה כיון דמתקנת השבים מוקמי' לה כולה שנתא ביד גזול פשיטא דמגופיה שקיל (א):

שלשה שנין אהן השבה. אע"ג דקתני ג' תנא ושירי' וזגולן ושירי' נמי אריס שאם בא לסלקו מאריסותו מסלקו מן השנה דמיס: **שבח** המגיע לכתפיה. כאן פ"ה כגון תבואה שגדלה כל לרעה

גובה את הקרן מנכסין משועבדים ואת השבחה מנכסין בני חורין דאתא בעל ארעא ושקיל (א) ארעיה ושבחיה מאי לאו בעם הארץ דלא ידע דקרקע גזולת או אינה גזולת ואפי' הכי קאתי בעל קרקע ושקיל ארעא ושבחה ושמע מינה בשונג נמי קנים אמרי' אלא בלוקח תלמיד חכם וידע תא שמע "לזבוע לו אדום וזבועו שחור שחור וזבועו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו דמי צמרו אין דמי צמרו ושבחו לא ואי סלקא דעתך בשונג נמי קנים דמי צמרו ושבחו בעי למיתבא ליה אלא לאו ש"מ במויד קנים בשונג לא קנים ש"מ: רבי יהודה אומר גזילה חזרת בעיניה ר"ש אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף מ"מא בנייהו אמר רב זבד בשבחה שעל גבי גזילה קמפילגו ר' יהודה סבר דנגזל הוי ור"ש סבר דגזולן הוי רב פפא אמר דב"ע ישבחה שעל גבי גזילה דגזולן הוי והכא למחצה לשליש ולרביע קמפילגו רבי יהודה סבר שבחה שעל גבי גזילה כבוליה דגזולן הוי ורבי שמעון סבר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן נתן גזול פרה ונתעברא אצלו וילדה רחל ונטענה אצלו וגזזה משלם כשעת הגזילה ילדה אין לא ילדה הדרא בעינא בשלמא לרב זבד דאמר שבחה שעל גבי גזילה דנגזל הוי לר' יהודה הא מני רבי יהודה היא אלא לרב פפא דאמר דגזולן הוי הא מני לא רבי יהודה ולא ר"ש אמר לך רב פפא הוא הדין יאפילו לא ילדה נמי כשעת הגזילה הוא דמשלם והא דקתני ילדה אידי דנסיב רישא ילדה נסיב סיפא נמי ילדה תניא כוותיה דרב פפא ר' שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף למחצה, לשליש ולרביע אמר רב אשי כי הוינן כי רב כהנא איבעיא לן לר' שמעון דאמר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן כי מסלקין ליה בדמי מסלקין ליה או דילמא מבשרא שקול ופשטנא מהא דאמר רב נחמן אמר שמואל שלשה שמיין להן השבחה ומעלין אותן בדמים ואלו הן הבכור לפשוט ובעל חוב ללוקח ובעל חוב ליתומים אמר ליה רבינא לרב אשי מי אמר שמואל בעל חוב ללוקח יחייב ליה שבחה והאמר שמואל ובעל חוב גובה את השבחה א"ל לא קשיא כאן בשבחה המגיע לכתפיה וכאן בשבחה שאין מגיע לכתפיה אמר ליה והאמר ויהא מעשיות בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' שבחה המגיע לכתפיה אמר ליה לא קשיא הא

גובה את הקרן מנכסין משועבדים ואת השבחה מנכסין בני חורין דאתא בעל ארעא ושקיל (א) ארעיה ושבחיה מאי לאו בעם הארץ דלא ידע דקרקע גזולת או אינה גזולת ואפי' הכי קאתי בעל קרקע ושקיל ארעא ושבחה ושמע מינה בשונג נמי קנים אמרי' אלא בלוקח תלמיד חכם וידע תא שמע "לזבוע לו אדום וזבועו שחור שחור וזבועו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו דמי צמרו אין דמי צמרו ושבחו לא ואי סלקא דעתך בשונג נמי קנים דמי צמרו ושבחו בעי למיתבא ליה אלא לאו ש"מ במויד קנים בשונג לא קנים ש"מ: רבי יהודה אומר גזילה חזרת בעיניה ר"ש אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף מ"מא בנייהו אמר רב זבד בשבחה שעל גבי גזילה קמפילגו ר' יהודה סבר דנגזל הוי ור"ש סבר דגזולן הוי רב פפא אמר דב"ע ישבחה שעל גבי גזילה דגזולן הוי והכא למחצה לשליש ולרביע קמפילגו רבי יהודה סבר שבחה שעל גבי גזילה כבוליה דגזולן הוי ורבי שמעון סבר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן נתן גזול פרה ונתעברא אצלו וילדה רחל ונטענה אצלו וגזזה משלם כשעת הגזילה ילדה אין לא ילדה הדרא בעינא בשלמא לרב זבד דאמר שבחה שעל גבי גזילה דנגזל הוי לר' יהודה הא מני רבי יהודה היא אלא לרב פפא דאמר דגזולן הוי הא מני לא רבי יהודה ולא ר"ש אמר לך רב פפא הוא הדין יאפילו לא ילדה נמי כשעת הגזילה הוא דמשלם והא דקתני ילדה אידי דנסיב רישא ילדה נסיב סיפא נמי ילדה תניא כוותיה דרב פפא ר' שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף למחצה, לשליש ולרביע אמר רב אשי כי הוינן כי רב כהנא איבעיא לן לר' שמעון דאמר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן כי מסלקין ליה בדמי מסלקין ליה או דילמא מבשרא שקול ופשטנא מהא דאמר רב נחמן אמר שמואל שלשה שמיין להן השבחה ומעלין אותן בדמים ואלו הן הבכור לפשוט ובעל חוב ללוקח ובעל חוב ליתומים אמר ליה רבינא לרב אשי מי אמר שמואל בעל חוב ללוקח יחייב ליה שבחה והאמר שמואל ובעל חוב גובה את השבחה א"ל לא קשיא כאן בשבחה המגיע לכתפיה וכאן בשבחה שאין מגיע לכתפיה אמר ליה והאמר ויהא מעשיות בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' שבחה המגיע לכתפיה אמר ליה לא קשיא הא

והוא קדם והוא כלול בשנת שרי גובה את הקרן מנכסין משועבדים ואת השבחה מנכסין בני חורין דאתא בעל ארעא ושקיל (א) ארעיה ושבחיה מאי לאו בעם הארץ דלא ידע דקרקע גזולת או אינה גזולת ואפי' הכי קאתי בעל קרקע ושקיל ארעא ושבחה ושמע מינה בשונג נמי קנים אמרי' אלא בלוקח תלמיד חכם וידע תא שמע "לזבוע לו אדום וזבועו שחור שחור וזבועו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו דמי צמרו אין דמי צמרו ושבחו לא ואי סלקא דעתך בשונג נמי קנים דמי צמרו ושבחו בעי למיתבא ליה אלא לאו ש"מ במויד קנים בשונג לא קנים ש"מ: רבי יהודה אומר גזילה חזרת בעיניה ר"ש אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף מ"מא בנייהו אמר רב זבד בשבחה שעל גבי גזילה קמפילגו ר' יהודה סבר דנגזל הוי ור"ש סבר דגזולן הוי רב פפא אמר דב"ע ישבחה שעל גבי גזילה דגזולן הוי והכא למחצה לשליש ולרביע קמפילגו רבי יהודה סבר שבחה שעל גבי גזילה כבוליה דגזולן הוי ורבי שמעון סבר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן נתן גזול פרה ונתעברא אצלו וילדה רחל ונטענה אצלו וגזזה משלם כשעת הגזילה ילדה אין לא ילדה הדרא בעינא בשלמא לרב זבד דאמר שבחה שעל גבי גזילה דנגזל הוי לר' יהודה הא מני רבי יהודה היא אלא לרב פפא דאמר דגזולן הוי הא מני לא רבי יהודה ולא ר"ש אמר לך רב פפא הוא הדין יאפילו לא ילדה נמי כשעת הגזילה הוא דמשלם והא דקתני ילדה אידי דנסיב רישא ילדה נסיב סיפא נמי ילדה תניא כוותיה דרב פפא ר' שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף למחצה, לשליש ולרביע אמר רב אשי כי הוינן כי רב כהנא איבעיא לן לר' שמעון דאמר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן כי מסלקין ליה בדמי מסלקין ליה או דילמא מבשרא שקול ופשטנא מהא דאמר רב נחמן אמר שמואל שלשה שמיין להן השבחה ומעלין אותן בדמים ואלו הן הבכור לפשוט ובעל חוב ללוקח ובעל חוב ליתומים אמר ליה רבינא לרב אשי מי אמר שמואל בעל חוב ללוקח יחייב ליה שבחה והאמר שמואל ובעל חוב גובה את השבחה א"ל לא קשיא כאן בשבחה המגיע לכתפיה וכאן בשבחה שאין מגיע לכתפיה אמר ליה והאמר ויהא מעשיות בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' שבחה המגיע לכתפיה אמר ליה לא קשיא הא

גובה את הקרן מנכסין משועבדים. שהו קדם והוא כלול בשנת שרי כמד לו בשנת המכירה שאם יטרפוה ממנו יחזור ויגבה מנכסיו: קנים. דלהדר שנת לנגזל: זבוע שוגג חשיב ליה דליתא לרבינו גבי גזילה. כגון שנתא אצלו ועדיין לא נטלה הימנו כגון (א) ריקנות ונתעברה או טעונה גזיה: דרבי יהודה סבר דנגזל הוי. והכי קאמר רבי יהודה גזילה חזרת בעיניה לבעליה בין לשבח בין לגרעיותא כמו שהיא בשעת הכישה ככ"ד היא חזרת והיכא דגרעה כגון גזיה וילדה משלם פתחה ודאי דהדר קתבע ליה נגזל דמי גזוזה ועובר שגזול ממנו ופליגא אר"י מאיר דלמך כוליה שנתא יחייב ליה ואע"ג דקנה גזיה וזל דשנינו חזינא ליה כמאן דכוליה שנתא אחי ענה כמו שלא נגזזה ומשלם כולה משום קנסא וקאמר ליה רבי יהודה דליתא השתא הדרא וחי הדר כבע נמי מינה גזיה וזל יחייב ליה דמי דמעיקר' דקנה גזיה וזל דשנינו והיכא דעדיין כל השנה עליה חזרת כמות שהיא וחל"ל ר"ש למימר אפילו שנתא עליה נטעלו גזולן דשנינו קונה ולא ישלם אלא דמיס ראשונים כאילו היא שומא אצלו בכסף: דכ"ע שנת גזילה דגזולן הוי. ובעיניה דקאמר ר' יהודה כ"ו. כדרך מנהג המדינה למקנלי בהמות להשיבון לזמן גדול מה: לא ר' יהודה ולא ר"ש. ור"ש דכ"מ לא מתוקמא דקתי רישא גזל פרה מעוברת וילדה רחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה העומדת לילד כ"ו ולר"מ משלם גזוזת וולדות כהשתא: אידי דנכס רישא ילדה. לאשמועינן דלא משלם גזוזת וולדות כהשתא אלא דמי פרה העומדת לילד נקט נמי סיפא ילדה: כבוד לפשוט.

הגרות הב"ב
(א) נ"ב ארעא ושבחה פי' (ב) לרע"ה ושבחה פי' למיתבא ליה: (ג) רש"י ד"ה שנת פי' כגון שגולה ריקנות מ"ל: (ד) רש"י פ"ג לר"ש פי' דמגופיה שקיל פי' כהר"י סמך הסיק:

הגרות הגר"א
[א] ת"ח פ"ג שנת פי' והשתא הוי ככרס כ"י. ר"ב חלל להמכרים כחלל וזול (שעמיהו מ"ל):

והוא קדם והוא כלול בשנת שרי גובה את הקרן מנכסין משועבדים ואת השבחה מנכסין בני חורין דאתא בעל ארעא ושקיל (א) ארעיה ושבחיה מאי לאו בעם הארץ דלא ידע דקרקע גזולת או אינה גזולת ואפי' הכי קאתי בעל קרקע ושקיל ארעא ושבחה ושמע מינה בשונג נמי קנים אמרי' אלא בלוקח תלמיד חכם וידע תא שמע "לזבוע לו אדום וזבועו שחור שחור וזבועו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו דמי צמרו אין דמי צמרו ושבחו לא ואי סלקא דעתך בשונג נמי קנים דמי צמרו ושבחו בעי למיתבא ליה אלא לאו ש"מ במויד קנים בשונג לא קנים ש"מ: רבי יהודה אומר גזילה חזרת בעיניה ר"ש אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף מ"מא בנייהו אמר רב זבד בשבחה שעל גבי גזילה קמפילגו ר' יהודה סבר דנגזל הוי ור"ש סבר דגזולן הוי רב פפא אמר דב"ע ישבחה שעל גבי גזילה דגזולן הוי והכא למחצה לשליש ולרביע קמפילגו רבי יהודה סבר שבחה שעל גבי גזילה כבוליה דגזולן הוי ורבי שמעון סבר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן נתן גזול פרה ונתעברא אצלו וילדה רחל ונטענה אצלו וגזזה משלם כשעת הגזילה ילדה אין לא ילדה הדרא בעינא בשלמא לרב זבד דאמר שבחה שעל גבי גזילה דנגזל הוי לר' יהודה הא מני רבי יהודה היא אלא לרב פפא דאמר דגזולן הוי הא מני לא רבי יהודה ולא ר"ש אמר לך רב פפא הוא הדין יאפילו לא ילדה נמי כשעת הגזילה הוא דמשלם והא דקתני ילדה אידי דנסיב רישא ילדה נסיב סיפא נמי ילדה תניא כוותיה דרב פפא ר' שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף למחצה, לשליש ולרביע אמר רב אשי כי הוינן כי רב כהנא איבעיא לן לר' שמעון דאמר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן כי מסלקין ליה בדמי מסלקין ליה או דילמא מבשרא שקול ופשטנא מהא דאמר רב נחמן אמר שמואל שלשה שמיין להן השבחה ומעלין אותן בדמים ואלו הן הבכור לפשוט ובעל חוב ללוקח ובעל חוב ליתומים אמר ליה רבינא לרב אשי מי אמר שמואל בעל חוב ללוקח יחייב ליה שבחה והאמר שמואל ובעל חוב גובה את השבחה א"ל לא קשיא כאן בשבחה המגיע לכתפיה וכאן בשבחה שאין מגיע לכתפיה אמר ליה והאמר ויהא מעשיות בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' שבחה המגיע לכתפיה אמר ליה לא קשיא הא

מיתת אביהן כלום ומעלה ילדה: גובה את השבחה. כגון תבואה שגדלה כל לרעה ונתנה ללוקח או דמיה: לא

גבי הא דקאמר ז"ל הב ליה מתמרי דעל צוריא דפרין לא יחא אלא ב"ח וכה"ג מי הוי שקיל אלא דחוי לנודיא קאמינא סוף סוף כל העומד ליגזו כגזוז דמי דלריבי לדיקלא קאמינא וי"ל דשנת המגיע לתפיה קורא דכר סקופו ליתלג ולישא ככתפיה אפי' כגון פגין או צובר דלריבי לארעא ור"מ מפרש דשנת המגיע לתפיה כגון דכר הבא צעורה וצחוקת הבתים (ב"ב דף מ"ג: ושם ד"ה שנת) מפורס: הא